

Inkoopkader Jeugdhulp 2022 en verder...

Regio Zuid-Holland Zuid

Werkgroep inkoopkader jeugdhulp
30 juli 2020

Ambtelijk opdrachtgever: Vincent Martens
Projectleider: Esther Slinkman

Inleiding

Gemeenten zijn sinds 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Jeugdwet. Het doel van de wet is om versnippering van de zorg voor de jeugd tegen te gaan en de zorg en hulp integraal en dichterbij het gezin te organiseren. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor bijna alle vormen van jeugdhulp en hebben de plicht om jeugdhulp en ondersteuning te bieden (de zogeheten jeugdhulpplicht). De bestuurlijke uitgangspunten voor het inkopen van jeugdhulp worden vastgelegd in het voorliggende inkoopkader jeugdhulp 2022 en verder. Dit inkoopkader moet bijdragen aan passende en effectieve ondersteuning en hulp, meer lokale regie/ lokaal maatwerk en een betere beheersing van de kosten.

Ter voorbereiding van het nieuwe inkoopkader hebben gesprekken plaatsgevonden met gemeenten (raden, wethouders en ambtenaren) en met vertegenwoordigers van verschillende stakeholders, waaronder cliëntenorganisaties, zorgaanbieders en de wijkteams. Op basis van vastgesteld beleid, zoals het Beleidsrijk regionaal transitie arrangement en het plan van aanpak Grip op de Jeugdhulp, en de uitkomsten van de gesprekken met betrokken partijen zijn de uitgangspunten opgesteld. Het inkoopkader vormt de kern van de bestuurlijke uitgangspunten en de ambitie die de samenwerkende gemeenten in de regio Zuid Holland Zuid formuleren voor de komende (meerjarige) inkoopperiode. Het inkoopkader is de basis voor de inkoopstrategie die de werkgroep in de komende maanden uitwerkt.

Ambitie

In BRTA is de volgende ambitie opgenomen:

“Wij, ouders, mede-opvoeders, instellingen en gemeenten willen dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, kansen krijgen om zich te ontwikkelen en naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving. Wanneer dit niet lukt, kijken we eerst naar de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van het gezin en de sociale opvoedomgeving. Wanneer dit ontoereikend is, bieden we jeugdhulp, met zoveel mogelijk het behoud van de regie over het eigen leven (...).”

Eerder¹ is aangegeven dat de ambitie moet worden aangescherpt. Voor de uitgangspunten in het inkoopkader is hierbij het volgende vertrekpunt genomen: Ouders zijn primair verantwoordelijk voor het gezond en veilig opgroeien van hun kinderen. Daarom kijken wij in eerste instantie naar de eigen kracht van het gezin: wat kunnen zij zelf oplossen? Naast het eigen netwerk van het gezin, zijn er diverse initiatieven en algemene voorzieningen die een belangrijke bijdrage leveren aan de ondersteuning van het gezin. Dit zijn voorzieningen waar geen indicatie voor nodig is en die voor iedereen toegankelijk zijn. Soms hebben gezinnen specifieke, specialistische en/of intensieve ondersteuning nodig. Het bieden van jeugdhulp kan dan onderdeel uitmaken van de ondersteuning die een gezin krijgt.

¹ In het plan van aanpak, Omdenknotitie

Uitgangspunten

Hieronder staan de bestuurlijke uitgangspunten voor het inkoopkader jeugdhulp 2022 en verder weergegeven.

Beter inzetten eigen kracht en netwerk gezin

We versterken de inzet van de eigen kracht en het eigen netwerk van het gezin, zodat er minder vaak een beroep gedaan wordt op de meer specialistische en daarmee duurdere hulp. Dit betekent dat we eerst kijken wat het gezin en het sociale netwerk om het gezin heen zelf kan oppakken en wat er opgelost kan worden met de 'voorliggende voorzieningen' die toegankelijk zijn voor iedereen en waar geen indicatie voor nodig is: 'wat kun je zelf, wat doen we samen, wat laten we doen'. We organiseren de hulp dichterbij het kind en het gezin.

Normaliseren en de-medicaliseren

Een van de belangrijkste doelen van de Jeugdwet is 'normaliseren', oftewel: We benaderen niet elke vraag of worsteling automatisch als probleem dat zo snel mogelijk opgelost moet worden. Dat betekent ook dat we de verantwoordelijkheid in de eerste plaats terugleggen bij de ouders en hun sociale netwerk. En alleen steunen waar dat nodig is. We stellen duidelijke kaders rondom de producten en inzet. Huiswerkbegeleiding is geen jeugdhulp. Nu wordt er vaak een beroep gedaan op de jeugdhulp omdat het kan en mensen het als een recht zien. Voor het kleine aantal kinderen en gezinnen waar het echt nodig is, staan we klaar met specialistische hulp en zorg.

Grip op het aantal aanbieders met behoud keuzevrijheid

We hebben zo'n 145 zorgaanbieders Regionale Transitie Arrangement (RTA), 30 Landelijke Transitie Arrangement (LTA) en 80 aanbieders die 'maatwerk' leveren. Hierdoor is de markt van aanbieders binnen de regio onoverzichtelijk geworden waardoor het moeilijker is voor gemeenten om grip te krijgen en om het volume aan jeugdhulp te beperken. We scheiden het kaf van het koren en kopen bij voorkeur jeugdhulp in waarvan de effectiviteit vaststaat. Daarnaast onderscheiden we soorten jeugdhulp (de zogeheten segmenten), waarbij we per segment bepalen wat er nodig is. Bij hoog-specialistische jeugdzorg en bij de uitvoering van maatregelen in het kader van de jeugdreclassering en jeugdbescherming werken we met een kleiner aantal

aanbieders. Begeleiding en basis GGZ of specialistische GGZ kan goed met meerdere aanbieders, omdat marktwerking hier nut en noodzaak heeft. Hierbij sturen we, naast effectiviteit, op het onderbrengen van kleine aanbieders als onderaannemer, coalitievorming van aanbieders en/of stoppen met aanbieders die slechts enkele gezinnen in de regio hebben. Tegelijkertijd bewaken we dat jeugdigen en hun gezinnen voldoende keuzevrijheid hebben. Niet alleen tussen verschillende typen aanbod die hetzelfde doel hebben, maar ook voor professionals binnen een organisatie.

Lokaal waar het kan, regionaal waar nodig

Het sociaal domein is primair een lokale opgave; voorliggende voorzieningen, preventieve programma's en opvoedondersteuning zijn het best toegankelijk in wijken en buurten. En als er gespecialiseerde ondersteuning nodig is dan bij voorkeur 'thuis tenzij' of zo nabij mogelijk. Specialistische en weinig voorkomende jeugdhulp organiseren we (boven)regionaal, waarmee we aansluiten bij de gangbare praktijk en bij de regionale samenwerking zoals die wordt voorzien in de aanpassing van de Jeugdwet in 2021.

Jeugdhulp om de jeugdigen heen organiseren

De hulp en ondersteuning komt naar het kind en de ouders toe in plaats van andersom. Oftewel: zo dicht als mogelijk en integraal (zonder schotten) in de leefwereld van het kind en het gezin (thuis, op school, in de buurt) georganiseerd. Dit betekent ook het aanbod niet leidend is, maar dat de vraag van het kind en het gezin centraal staat. Denk hierbij ook aan de mogelijkheid om hulp en ondersteuning in digitale vorm aan te bieden.

Integrale aanpak vanuit het kind en het gezin

Een jeugdhulpvraag staat zelden op zichzelf. In bijna alle gevallen spelen er ook andere ondersteuningsvragen in het gezin die een effect op het kind hebben. Soms is niet duidelijk of het kind een ondersteuningsvraag heeft, of de ouders. We bekijken de jeugdhulpvraag daarom in de gehele context van het gezin, binnen het brede sociale domein waaronder de jeugdgezondheidszorg, het onderwijs, welzijn en de uitvoering van de WMO en de Participatiewet. Er is minimaal sprake van één gezin, één plan, één regisseur, waarvoor het sociale wijkteam verantwoordelijk is. Het kind en het gezin worden zo beter en meer in samenhang geholpen.

Versterken toegangstaak

De toegang is leidend. Kennis en kunde dient vergroot te worden waardoor professionals het overzicht houden op de vragen ‘wat kan jezelf, wat doen we samen en wat laten we doen’. Dit vraagt om kennis, capaciteit en specifieke deskundigheid. De toegang dient een gelijke gesprekspartner te zijn voor aanbieders, huisartsen en het gezin. Hierbij kijkende naar de hulpvraag, integrale ondersteuningsbehoefte en passende zorginzet.

SMART afspraken met aanbieders

Met aanbieders maken we concrete afspraken wat de doelen zijn (en wat haalbaar is voor het kind en het gezin) en welke resultaten worden verwacht. Een integraal plan per gezin mag in de praktijk niet meer ontbreken. Hierdoor kunnen we sturen op doelrealisatie. We maken daarnaast SMART-afspraken over het bereiken van onze uitgangspunten en doelstellingen via het opstellen van KPI's rondom afschaling, duur en intensiteit in zorg(trajecten), recidive van zorggebruik door jeugdigen en hoe gebruik gemaakt kan worden van de eigen kracht en het sociale netwerk. Herindiceringen worden kritisch gevolgd op voortgang en noodzaak. Vanuit de regiefunctie van het sociale wijkteam moet hier goed op gemonitord worden. Aanbieders moeten hiervoor voldoende en tijdige informatie beschikbaar stellen. O.a. via het contractmanagement monitoren we de KPI's en sturen we hierop bij.

Ruimte bieden voor innovatie

Bij innovatie gaat het om de transformatie van het stelsel en de bijdrage die aanbieders hieraan leveren. Wij verwachten van aanbieders dat zij aansluiten op onze regionale ambitie door innovatie te faciliteren. Concreet gaat het hierbij om de volgende thema's:

- Ketensamenwerking rondom gezinnen (zie ook punt hiervoor) inclusief het verbeteren van de veiligheidsketen.
- De inzet van ervaringsdeskundigheid bij het verbeteren van de zorgen en/of de zorgprocessen.
- Evidence-based zorg ontwikkelen voor die diensten waarvoor dat nog niet gedaan is.
- Technologische innovatie; inzet nieuwe werkwijzen als beeldbellen (lessen van de coronacrisis).
- Sociale innovatie; ontwikkelen, boeien en binden van medewerkers voor jeugdhulp (sectorale doelstelling).

Beperken administratieve lasten

We beperken de administratieve lasten. Denk bijvoorbeeld aan het harmoniseren van systemen (zoals gelijksoortige monitoring en verantwoording naar de 10 gemeenten), waar logisch en mogelijk. Daarnaast zullen we actief blijven kijken naar de koppeling met de Wet langdurige zorg en de Zorgverzekeringswet om inventief gebruik te maken van gegevens die aanbieders ook daar moeten leveren. We conformeren ons aan de landelijke standaarden en protocollen.

Meerjarige samenwerking met aanbieders van jeugdhulp

Met betrouwbare en goed presterende aanbieders van jeugdhulp sluiten we meerjarige contracten. Dit zorgt voor continuïteit in de zorg en vermindert de administratieve lasten. Bovendien geeft dit ruimte voor het opbouwen van een goede samenwerking tussen aanbieders onderling en tussen gemeenten als opdrachtgever enerzijds en aanbieders anderzijds. Dit is nodig om de transformatie in het jeugdzorglandschap verder vorm te geven.

Kostenbeheersing

Het beheersen van de kosten is een belangrijk uitgangspunt voor het inkopen van jeugdhulp in 2022 en verder. Alleen gezamenlijk kunnen we de jeugdhulpkosten terugdringen en beheersen. Kostenbeheersing vindt enerzijds aan de voorkant plaats, via maatregelen die individuele gemeenten inzetten op het vlak van preventie, voorliggende voorzieningen, toeleiding en casusregie. Anderzijds vindt kostenbeheersing aan de achterkant plaats via het normenkader, monitoring en contractbeheer. Ook andere uitgangspunten uit dit Inkoopkader dragen bij aan het beheersen en terugdringen van de kosten. Dit zijn met name: Beter inzetten eigen kracht en netwerk gezin, Normaliseren en demedicaliseren, Versterken toegangstaak en SMART afspraken met aanbieders.

Wet normering topinkomens

Ook de komende periode contracteren wij alleen instellingen die zich houden aan de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT). Daarnaast onderzoeken we de (juridische) mogelijkheden om afspraken over winstmaximalisatie vast te leggen.

Goed opdrachtgeverschap

De samenwerkende gemeenten in de regio Zuid-Holland Zuid stellen zich op als goed opdrachtgever om regie op de samenwerking te kunnen voeren. Daarom moet duidelijk zijn wat de opdracht is, wat wordt uitgesloten, waarop gestuurd kan worden en waarover verantwoording wordt afgelegd. De Norm voor goed opdrachtgeverschap van de VNG (juni 2020) wordt hierbij als leidraad gehanteerd². Op dit moment is wetgeving hiervoor in voorbereiding³.

² <https://vng.nl/artikelen/goed-opdrachtgeverschap>

³ <https://www.internetconsultatie.nl/zorgvoorjeugdigen>